

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยคัดเลือกจากหนังสือที่เห็นว่าเนื้อเรื่อง สัฟท์ และสำนวน เหมาะสมกับวัยของนักเรียนในระดับนี้ เป็นหนังสือที่มีอยู่แล้วในท้องตลาด ซึ่งนำมาพิจารณาคัดเลือกสำหรับนักเรียนและครูใช้อ่านประกอบการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยาย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักในการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบ

การเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้อย่างตลอดจนบุคลิกภาพของนักเรียน หนังสืออ่านประกอบเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความคิดสำหรับนักเรียนได้ ภัย โงง สาทร ไกล่ลาวถึงหนังสืออ่านประกอบ พร้อมทั้งหลักในการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า

นอกจากแบบเรียน ยังมีหนังสืออีกประเภทหนึ่งที่โรงเรียนต้องใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้โรงเรียนทำงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หนังสือดังกล่าว เรียกว่า "หนังสืออ่านประกอบ" ซึ่งมีหลักในการพิจารณาคัดเลือก ดังนี้

ก. เนื้อหาของหนังสือ (contents)

๑. หนังสือเล่มนี้ขยายประสบการณ์ของนักเรียนในทางเขาวนปัญญา และอารมณ์ เพียงใด

๒. หนังสือเล่มนี้มีอะไรน่าสนใจในเชิงความนึกคิดของนักเรียนหรือไม่
๓. ถ้าเป็นหนังสือให้ความรู้หรือข่าวสาร ความรู้หรือข่าวสารนั้นถูกต้องทันสมัยเพียงใด จะช่วยเพิ่มความรู้ที่เด็กมีอยู่แล้วหรือไม่
๔. เป็นสิ่งแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นที่นักเรียนมีอยู่แล้วหรือไม่
๕. ถ้าเป็นหนังสือนิยาย จักเป็นนิยายที่แสดงให้เห็นภาพสะท้อนของชีวิตเพียงใด ตัวอย่างในเรื่องแสดงอาการหรือพฤติกรรมจริง ๆ แสดงหรือพูดเพียงใด เรื่องทำนองนี้จะเกิดขึ้นจริง ๆ กับชีวิตของคนเราหรือไม่

ข. ความน่าอ่านของหนังสือ (Readability)

๑. เนื้อเรื่องที่นำมาเสนอในหนังสือเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้่านหรือไม่เพียงใด
๒. เขียนชัดเจนและอ่านเข้าใจง่ายเพียงใด
๓. ลวดลายการเขียนดี หรืออ่านเบื่อและไม่น่าสนใจ
๔. ถ้าเป็นหนังสือเกี่ยวกับความรู้หรือข่าวสาร สิ่งเหล่านี้บอกกันตรงไปตรงมา หรือเลือนหายหรือซ่อนเร้นอยู่ในเรื่อง หรือในคำพูดเพียงใด

006531

ค. รูปร่างของหนังสือ (Physical Make-up)

๑. กระดาษ การพิมพ์ ตัวพิมพ์ น่าพอใจหรือไม่
๒. ภาพประกอบมีคุณค่าเพียงใด มีศิลปะหรือไม่
๓. การเย็บเล่มทนทานหรือไม่
๔. ขนาดของ เล่มใหญ่หรือเล็กเหมาะกับผู้อ่านเพียงใด
๕. โดยทั่วไปหนังสือมีรูปร่างที่ผู้อ่านน่าสนใจเพียงใด

หนังสืออ่านประกอบมีความสำคัญสำหรับนักเรียนมากในปัจจุบัน เพราะสามารถสนองความต้องการในการอ่าน การฝึกทักษะด้านการอ่าน เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้รักการค้นคว้า และสร้างคุณธรรมขั้นในจิตใจ เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ และความอดทน เป็นต้น

บันลือ พงกษะวัน กล่าวถึงหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า
หนังสืออ่านประกอบ เป็นวัสดุการอ่านประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่แบบเรียน แต่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เด็กสามารถอ่าน เลือกอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน เด็กผู้เรียนอาจใช้หนังสืออ่านประกอบในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น อ่านเพื่อค้นหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หนังสืออ่านประกอบยังช่วยเสริมสร้างความสนใจในการอ่านได้อีกด้วย^๑

นอกจากนี้ บันลือ พงกษะวัน ยังได้กล่าวถึงลักษณะหนังสืออ่านประกอบที่ถือว่าช่วยเสริมสร้างคุณค่าในการอ่าน สำหรับเด็กได้หลายด้านด้วยกัน คือ

๑. เสริมสร้างความสนใจในการอ่าน เพราะอ่านแล้วสนุก ประทับใจ
๒. เสริมสร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวางและลึกซึ้ง
๓. ช่วยให้เด็กผู้เรียนได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ คำอรรถ ตลอดจนการใช้ภาษา หลายรูปแบบ นับเป็นการเสริมสร้างทักษะในการอ่านที่ดี
๔. ช่วยปูพื้นฐาน เตรียมความพร้อมในการฝึกอ่าน การฟัง พูด ฝึกเขียน เลียนแบบ นับเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับเด็กแรกเรียน และเริ่มเรียนชั้นใหม่ ๆ
๕. ช่วยส่งเสริมให้รักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจน

^๑ บันลือ พงกษะวัน, วรรณกรรมกับเด็ก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๑), หน้า ๕๘.

สนองความต้องการของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระในบางขณะ

๖. ช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างทางบ้านกับตัวเด็กเองในด้านของความบกพร่องในความรู้สึก และจิตใจโดยการหาสิ่งทดแทนจากการอ่าน
๗. ช่วยสร้างเสริมพื้นฐานในการเรียนวรรณคดีและให้รูสไฟเราะในทางภาษาได้^๑

จากคุณคาของหนังสืออ่านประกอบข้างต้น เป็นเครื่องชี้ว่า หนังสืออ่านประกอบเป็นหัวใจสำคัญสำหรับนักเรียนในปัจจุบันมาก เพราะนอกจากนักเรียนจะใช้หนังสือเรียนในชั้นเรียนแล้ว ยังไม่เป็นการพอเพียงที่นักเรียนจะไปหาความรู้จากครูผู้สอนเท่านั้น แต่นักเรียนจะต้องแสวงหาความรู้จากหนังสืออ่านประกอบซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น ประเภทร้อยกรอง, นวนิยาย, เรื่องสั้น, สารคดี เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองและได้รับประสบการณ์ทางอ้อมจากหนังสือที่อ่านอีกด้วย

การที่จะตัดสินว่าหนังสือเรียนเรื่องใดเป็นหนังสือที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก คณะกรรมการที่มิชอบมาตนาในการตัดสินหรือคัดเลือกหนังสือ จะต้องศึกษาถึงเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเลือกหนังสือที่มีผู้เขียนเอาไว้ ดังเช่น นาธาน เอส เบรท์ และ เฮอเบิร์ต เจ คลอสไมเออร์ (Nathan S. Blount and Herbert J. Klausmeier) ได้ให้เกณฑ์การเลือกหนังสือแบบเรียนซึ่งพอจะใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านประกอบได้ คือหนังสือนั้นควรเป็นหนังสือที่มีผู้วิจารณ์ หรือตัดสินแล้วว่าเป็นหนังสือดี การตัดสินหรือวิจารณ์นี้อาจทำได้โดยนักวิจารณ์อาชีพหรือเป็นการวิจัยทางการศึกษาก็ได้ พิจารณาดูแง่ว่าเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเพียงใด นอกจากนั้นราคาของหนังสือควรเหมาะสมกับสภาพของหนังสือด้วย คุณภาพของกระดาษขนาดของตัวพิมพ์ สีที่ใช้ ก็เป็นองค์ประกอบในการเลือกหนังสือแบบเรียน^๒

^๑ บันจือ พฤษะวัน, วรรณกรรมกับเด็ก, หน้า ๕๘.

^๒ Nathan S. Blount and Herbert J. Klausmeier, Teaching in The Secondary School 3d ed. (New York: Harper and Row Publishers, 1963), p. 295-296.

จะเห็นได้ว่า การจะคัดเลือกหรือคัดเลือกหนังสือเรื่องใดสำหรับให้นักเรียนอ่านนั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้านดังกล่าวแล้ว

นอกจากนี้ เลียวนาร์ด เอช คลาร์ก (Leonard H. Clark) ก็กล่าวถึงเกณฑ์ ในการเลือกหนังสือแบบเรียน ซึ่งพอจะอนุมานได้เป็นเกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านประกอบ ดังนี้

๑. วัน เดือน ปี ในการจัดลิขสิทธิ์
๒. ผู้เขียน มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่เขียนหรือไม่ และเขียนได้ชัดเจนเพียงไร

๓. การใช้คำศัพท์ ภาษา เหมาะสมสำหรับนักเรียนในระดับชั้นนั้นหรือไม่
๔. ผู้เขียน มีหลักฐานถึงที่มาของแหล่งความรู้ที่ได้ค้นคว้าเพียงพอหรือไม่
๕. หนังสือสั้น ๆ ทำรูปเล่มดีแคปโทน แข็งแรงทนทานหรือไม่
๖. การวางรูปเล่ม ตลอดจนข้อความในแต่ละหน้า ทำได้เหมาะสมน่าอ่านเพียงไร

แนวโน้มที่จะผลิตหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะมีมากขึ้น เพราะสังเกตเห็นแล้วว่าหนังสือมีคุณค่าสำหรับเด็กมาก หนังสือดีเปรียบเสมือนประทีปให้ความสว่างสดชื่นแจ่มใส และส่งเสริมสติปัญญาความคิดของเด็ก ถ้าเด็กได้อ่านหนังสือที่มีคุณภาพดี มีความถูกต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถ วัย และความสนใจของเด็ก สามารถที่จะปลูกฝังเด็กในด้านทัศนคติและอุดมการณ์ต่าง ๆ ได้ ฉะนั้นการสร้างหนังสือสำหรับเด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งที่ รัชจวน อินทรกำแหง กล่าวไว้ว่า หากปราศจากหนังสือสำหรับเด็กเสียแล้ว แมผู้ใหญ่

๑ Leonard H. Clark, Strategies and Tactics in Secondary School Teaching (New York: The Macmillan Company, 1968), p. 391-

จะตั้งใจให้เด็กมีความสามารถอ่านเป็นเพียงไร ความตั้งใจนั้นก็ย่อมเป็นหมันเพราะขาดอุปกรณ์อันเป็นเครื่องมือสำคัญ^๑ และจากสรุปผลการประชุมกลุ่มเรื่องวิธีทำให้เยาวชนอ่านหนังสือมากขึ้น ได้อภิปรายลักษณะของหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยรุ่นไว้ดังนี้

๑. ข้อความในหนังสือจะต้องถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้นในการตั้งชื่อหนังสือ ควรจะคำนึงถึงผู้เขียน และสำนักพิมพ์ที่เชื่อถือได้
๒. ข้อความควรเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ ไม่ควรใช้ศัพท์มากนัก ถ้ามีศัพท์ควรจะมีข้อความอธิบายให้เข้าใจ
๓. ตัวพิมพ์ไม่ควรเล็กเกินไป
๔. รูปเล่มกะทัดรัด ชื่อเรื่องที่น่าสนใจ
๕. ให้มีสีสันสวยงาม มีรูปภาพดึงดูดความสนใจ
๖. การผลิตหนังสือ ควรจะราคาถูก^๒

ความสนใจในการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การจะพิจารณาคัดเลือกหนังสือเล่มใดให้นักเรียนอ่าน หรือสร้างหนังสือขึ้นมาให้นักเรียนอ่านในแต่ละระดับชั้น ต้องคำนึงถึงวัย และความสนใจของนักเรียนรวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ดังที่ เดวิด เอช รัสเซลล์ (David H. Russell) กล่าวว่า

^๑ รัญจวน อินทรกำแหง, วรรณกรรมวิจารณ์ ตอนที่ ๒, หน้า ๘๘.

^๒ ทวีช ปรีดี, "สรุปผลการประชุมกลุ่มที่ ๔ วิธีทำให้เยาวชนอ่านหนังสือมากขึ้น," วารสารห้องสมุด ๒ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๑๖): ๑๖๓.

เด็กจะสนใจอ่านหนังสือประเภทไหน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เพศ อายุ ความสามารถทางสมองและสิ่งแวดล้อม^๑ สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในวัยระหว่าง ๑๒ - ๑๕ ปี มีความสนใจหรือความนิยมอ่านหนังสือ ดังที่โรเบิร์ต ไวท์เฮด (Robert Whitehead) ได้ศึกษาเรื่องที่เด็กหญิงและเด็กชายอายุ ๑๒ - ๑๔ ปี นิยมอ่าน ปรากฏว่า เด็กชายชอบเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นวนิยาย และการกีฬา มากกว่าเด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และเรื่องรักใคร่มากกว่าเด็กชาย สำหรับเรื่องที่เด็กชายและเด็กหญิงชอบอ่านเท่ากัน คือ เรื่องลึกลับ การผจญภัย ชีวิตประวัติ เรื่องเพื่อมนุษยศาสตร์ เรื่องตลกขบขัน เทพนิยาย เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ เรื่องเกี่ยวกับคนในประเทศต่าง ๆ และเหตุการณ์ของโลก^๒

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กชายและเด็กหญิงในวัยเดียวกัน มีความนิยมหรือสนใจอ่านหนังสือแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้เพราะเด็กหญิงในวัย ๑๒ - ๑๔ ปี จะมีความเจริญในด้านร่างกายเร็วกว่าเด็กชาย และความนึกคิดก็เป็นผู้ใหญ่กว่าเด็กชาย ฉะนั้นจึงสนใจหนังสือที่เกี่ยวกับอาชีพและความรักมากกว่าเด็กชายในวัยเดียวกัน

นอกจากนี้ ลมุล รัตตากร ได้จำแนกความสนใจในการอ่านของเด็กในวัยต่าง ๆ ดังนี้

เด็กอายุ ๑๑ ปี ยังชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัยอยู่ โดยเฉพาะเด็กชาย แต่เด็กหญิงเริ่มอ่านนวนิยายบ้างแล้ว

เด็กอายุ ๑๒ ปี เด็กชายชอบอ่านหนังสือผจญภัยหรือไม่ก็เป็นหนังสือที่มีวีรบุรุษ วีรสตรี และชอบอ่านหนังสือประเภทชีวิตประวัติ และประวัติศาสตร์มาก เริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบหนังสือเกี่ยวกับศาสนา

^๑ David H. Russell, Children Learn to Read 2d ed. (London: Ginn and Company, 1961), p. 313.

^๒ Robert Whitehead, Children's Literature: Strategies of Teaching (Englewood Cliffs, New Jersey.: Prentice-Hall, 1968), p. 13.

เด็กอายุ ๑๓ ปี ยังคงชอบอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ แต่ชอบให้หนักไปในเรื่อง ผจญภัยในป่ากว้าง ชอบอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์เครื่องเล่น เครื่องใช้เล็ก ๆ น้อย ๆ เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยาย ของผู้ใหญ่ประเภทสะเพื่อนอารมณ์ และชอบอ่านคำประพันธ์

เด็กอายุ ๑๔ ปี เด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านนวนิยายและนิยายสาร เด็กชายเลือกอ่านเฉพาะนวนิยาย และนิยายสารที่มีเรื่องโน้มน้าวใจวิชาที่ตนชอบมากที่สุด

เด็กหญิงและเด็กชายอายุ ๑๕ ปี เริ่มมีความแตกต่างกันมาก เด็กหญิงชอบอ่านหนังสือสะเพื่อนอารมณ์ ประวัติศาสตร์ และคำประพันธ์ แต่เด็กชายยังชอบอ่านและเลือกอ่านเฉพาะบาง เรื่องที่ตนชอบมากที่สุดเท่านั้น^๑

แมนมาส ซวลิต ได้ทำการสอบถามความนิยมของเด็กผู้ชายห้องสมุดโรงเรียนต่าง ๆ ปรากฏว่า เด็กมีความสนใจในหนังสือผู้ใหญ่ ตามลำดับดังนี้

- ลำดับที่ ๑ นวนิยาย
- ลำดับที่ ๒ ความรู้ทั่วไป
- ลำดับที่ ๓ ชีวิตประวัติ^๒

จากผลดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจและนิยมอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ หนังสือนวนิยายก็เป็นประเภทหนึ่งซึ่งทั้งเด็กชายและเด็กหญิงสนใจอ่านมาก

ความหมายของนวนิยาย

มีผู้ให้ความหมายของนวนิยาย ไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังนี้

^๑ ลมุด รัตตากร, "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก," วารสารห้องสมุด ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖): ๕๐.

^๒ แมนมาส ซวลิต, "หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน," จันทร์ เกษม ๖๕ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๐๕): ๘.

เจื้อ สตะเวทิน อธิบายว่า นวนิยายเป็นศัพท์ใหม่ในภาษาไทยที่คิดขึ้นเพื่อเรียกวรรณกรรมประเภทเรื่องสมมุติ หรือมันเทิงคี่ (Fiction) อย่างหนึ่งที่เป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งในภาษาไทยแต่เดิมเรียกว่า เรื่องอ่านเล่น หรือเรื่องประโลมโลก^๑

ม.ล. คุ่ย ชุมสาย ได้สรุปความหมายของนวนิยายไว้ว่า นวนิยายคือบทประพันธ์ที่รายงานถึงการกระทำของบุคคลต่าง ๆ อย่างละเอียด และมากพอที่จะลงใจให้เห็นเป็นสัจจะ และคั้งนี้ เราจึงใช้คำว่า realistic หรือ "สมจริง" ว่าเป็นลักษณะอันสำคัญยิ่งของนวนิยาย^๒

สีหสา พินิจภูวดล ได้อธิบายไว้ว่า นวนิยาย (Novel) แปลตามตัวอักษรหมายความว่านิยายแบบใหม่ คำว่า novel ก็มีคำแปลเช่นกัน มีรากฐานมาจากคำละติน novellus แปลว่า ใหม่ ใช้ครั้งแรกเพื่อจะเรียก "นิยาย" ของ บอกกาจิโอ (Boccaccio) ซึ่งเล่าถึงชีวิตในแง่ต่าง ๆ ของมนุษย์ นวนิยาย หรือ novel เป็นวรรณกรรมที่ใช้ภาษาร้อยแก้วในการเขียนเพื่อบรรยายถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์ การกระทำ ผลของความคิด และการกระทำที่มีต่อความเป็นไปของชีวิต^๓

จากคำอธิบายดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่านวนิยายจัดเป็นวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วแบบหนึ่ง ที่มีผู้เขียนขึ้นมาเพื่อจะบรรยายชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในลักษณะ "สมจริง" โดยใช้พรรณนาโวหารซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว ยังมีผู้ให้นิยามของคำว่า "นวนิยาย" อีก เช่น

^๑ เจื้อ สตะเวทิน, คำบรรยายวิชาภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทย คุรุสภา (พระนคร: คุรุสภา, ๒๕๑๐), หน้า ๒๗.

^๒ ม.ล. คุ่ย ชุมสาย, วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖), หน้า ๑๐๕.

^๓ สีหสา พินิจภูวดล และนิตยา กาญจนะวรรณ, ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๐), หน้า ๒๑.

เปลื้อง ๗ นคร อธิบายว่า นวนิยาย คือเรื่องราวที่มีพฤติกรรมต่อเนื่องกัน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่สมมุติแต่งขึ้น แต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้ ความมุ่งหมายของนวนิยายก็เพื่อความเพลิดเพลิน แกมบางทีนักเขียนก็ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเหยียดหยันเสียดแทง (Satire) แนะนำสั่งสอน หรือแสดงแนวความคิดทางการเมืองและหลักธรรมต่าง ๆ ... ตัวละครจะมีกี่ตัวก็ได้ ความยาวนั้นตั้งแต่ ๔๐,๐๐๐ คำขึ้นไป ส่วนนวนิยายสั้น (Novelette) ก็เหมือนนวนิยายทุกอย่าง นิดกันเฉพาะความยาวซึ่งมีกำหนดตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ คำ^๑

นอกจากนี้ ยังมีความเห็นอื่น ๆ เช่น นวนิยายเป็นเรื่องที่ต้องบรรยายเป็นภาษาร้อยแก้วมีขนาดยาว มีโครงเรื่องเป็นระเบียบ มีตัวละครในเรื่องเหมือนจริง และมีความมุ่งหมายสำคัญ คือมีความสมจริงในการแสดงเรื่องราว^๒ ประทีป เหมือนนิล ยังได้ให้คำอธิบายอีกว่า นวนิยาย คือ การเล่าเรื่องที่เกิดจากจินตนาการในเชิงร้อยแก้วเกี่ยวกับชีวิตบุคคลที่สมมุติขึ้น บุคคลเหล่านั้นอาจจะมีลักษณะคงเดิม หรือมีการเปลี่ยนแปลงบ้างขณะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะคงกินเวลาดานานพอสมควร^๓

สรุปได้ว่า นวนิยาย คือ การเขียนบรรยายเรื่องจากจินตนาการ ประสมการให้เป็นเรื่องราวที่มีพฤติกรรมต่อเนื่องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านให้ขบคิด คติเตือนใจ รวมทั้งสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในยุคหนึ่ง สมัยหนึ่ง

^๑ เปลื้อง ๗ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ (พระนคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๗), หน้า ๕๓.

^๒ ประทีป เหมือนนิล, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๘), หน้า ๘๐.

^๓ เรื่องเดียวกัน.

นวนิยายในยุคแรก ๆ ของไทยเป็นนวนิยายแปล ซึ่งส่วนใหญ่จะแปลจากนวนิยายภาษาอังกฤษ นวนิยายแปลเรื่องแรกได้แก่เรื่องความพยายาม ซึ่งแม่วัน (พระยาสุรินทรราชา) แปลจากนวนิยายภาษาอังกฤษ เรื่อง Vendetta ของ แมรี คอเรลลี (Marie Corelli)^๑ เรื่องนี้ก่อให้เกิดความตื่นเต้นและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เรื่องความพยายามจึงเป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศและมีความสามารถในการประพันธ์แปลนวนิยายเรื่องอื่น ๆ อื่นในเวลาต่อมา^๒ นวนิยายไทยเริ่มมีลักษณะเป็นของตนเองชัดเจนขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ และเข้าสู่ยุครุ่งเรืองเติบโตหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา^๓

นวนิยายไทยในปัจจุบันที่ผู้เขียนแต่งสำหรับเด็กวัยรุ่นยังมีน้อยมาก เด็กวัยรุ่นจึงต้องอาศัยนวนิยายของผู้ใหญ่อ่าน ซึ่งบางครั้งก็ไม่เกิดผลดี เนื่องจากเด็กวัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรง อยากรู้อยากเห็นหรือเลียนแบบตัวละครในเรื่องที่อ่านในทางที่ผิด หรือยั่วอารมณ์ นักเขียนจึงควรมุ่งความสนใจในการเขียนนวนิยายสำหรับเด็กวัยรุ่นให้มากขึ้น สำหรับในสหรัฐอเมริกา มีการเขียนเรื่องราวสำหรับเด็กวัยรุ่นโดยเฉพาะ จี โรเบิร์ต คาร์ลเซน (G. Robert Carlsen) ได้กล่าวถึงนักเขียนที่จะเขียนนวนิยายสำหรับเด็กวัยรุ่นว่า นักเขียนจะต้องเป็นบุคคลที่ระมัดระวังในการใช้คำพูด เช่นในการบรรยายความรู้สึก, อารมณ์, ความมีชัย, ความผิดหวัง ตลอดจนความตึงเครียด และความอ่อนล้า นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของคนในวัย ๑๒ - ๒๐ ปีด้วย ตัวอย่างเช่นหนังสือของ

^๑ ทิพย์สุ เนตร อนันนุตร, วรรณกรรมรัตนโกสินทร์ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑), หน้า ๑๓.

^๒ สุพรรณิ วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย (กรุงเทพฯ: เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๕๕.

^๓ ศรีศิลป์ บุญขจร, นวนิยายกับสังคมไทย (กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒.

มีวรีน ดาลี (Maureen Daly) ที่ประสบความสำเร็จ ก็เพราะ ดาลี (Daly) พยายามถอดแบบบุคลิกลักษณะของวัยรุ่นลงไปในตัวละครอย่างละเอียด และพิถีพิถัน จึงมีลักษณะคล้ายกับชีวิตจริง ๆ ของเด็กสาววัย ๑๗ ปี ปัญหาของเด็กวัยรุ่นถูกนำมาชี้ให้เห็นอย่างจริงจังและชัดเจน ทำให้เห็นชีวิตของเด็กวัยรุ่นอย่างแท้จริง^๑

องค์ประกอบของนวนิยาย

เทือก กุสุมา ณ อยุธยา ไต่แบ่งองค์ประกอบของนวนิยายไว้ดังนี้

๑. Plot (การดำเนินเรื่อง)
๒. Setting (ฉาก)
๓. Dialogue (บทสนทนา)
๔. Characterization (การสร้างตัวละคร)
๕. Philosophy หรือ Point of View (ปรัชญาหรือคติธรรมที่ได้จากเรื่อง)^๒

ประจักษ์ ประภาพิตยากร ได้กล่าวว่ องค์ประกอบของนวนิยาย ประกอบไปด้วย

๑. Theme (แก่นของเรื่อง, แนวคิด)
๒. Plot (โครงเรื่อง)
๓. Character (ตัวละคร)

^๑ G. Robert Carlsen, Book and the Teen - age Reader (New York: Harper & Row Publishers, 1971), p. 41-42.

^๒ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา, "เรื่องอ่านเล่นหรือ...นวนิยายในวรรณคดีไทย," หน้า ๘๘.

๔. Setting (ฉาก)

๕. Philosophy หรือ Point of View (ปรัชญาแห่งเรื่อง)^๑

องค์ประกอบของนวนิยายข้างต้น มีส่วนเหมือนกันและแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ส่วนที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และปรัชญา หรือคตินิยมที่ได้รับจากนวนิยายเรื่องนั้น ๆ

โครงเรื่อง (Plot)

ประทีป เหมือนนิล ใคอธิบายว่า โครงเรื่อง คือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นเหตุผลต่อกัน โดยมีความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการต่อสู้ ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างน่าสนใจ ควรติดตาม และเนื่องจากนวนิยายมีขนาดยาวมากเป็นส่วนใหญ่ การเล่าเรื่องจึงมีเหตุการณ์สลับซับซ้อนด้วย^๒ โครงเรื่องของนวนิยายทั่วไปมี ๒ ชนิด คือ โครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องย่อย^๓ โครงเรื่องใหญ่ คือแนวที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้เรื่องดำเนินไป ต้องมีการผูกปมเรื่องให้ซับซ้อนและคลี่คลายเงื่อนปมเหล่านี้ในตอนจบ โครงเรื่องย่อย หมายถึง เรื่องที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ มีความสำคัญน้อยกว่าแต่เป็นส่วนที่เพิ่มความสนุกสนานแก่เนื้อเรื่อง โครงเรื่องที่ดีต้องประกอบด้วย ลักษณะสำคัญที่สุดสองประการ คือ พฤติกรรมและความขัดแย้ง ที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ การกินรันทอดดู และอุปสรรค^๔

^๑ ประจักษ์ ประภาพิตยากร, ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและวรรณกรรมเอกของไทย (กรุงเทพฯ: ชินอักษรการพิมพ์, ๒๕๒๒): ๒๓๙ - ๒๔๐.

^๒ ประทีป เหมือนนิล, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน, หน้า ๘๑-๘๒.

^๓ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐), หน้า ๒๐๑.

^๔ สุพรรณิ วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย, หน้า ๘.

ตัวละคร

หมายถึงผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ที่ผู้ประพันธ์กำหนดขึ้น ตัวละครที่ดีต้องมีชีวิต กล่าวคือแสดงบทบาท พูด คิด ทำกิริยาและมีปฏิกริยา เช่นเดียวกับบุคคลจริง ๆ ส่วนลักษณะและอุปนิสัยของตัวละครนั้น ผู้ประพันธ์อาจนำมาจากบุคคลจริง ๆ หรือจากจินตนาการ แต่ต้องพรรณนาให้ผู้อ่านมองเห็นรูปร่างลักษณะและเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครที่สร้างขึ้นอย่างชัดเจน และสมจริง

ตัวละครในนวนิยายมีสองประเภทคือ ตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง (Static Character) และตัวละครที่เปลี่ยนแปลง (Changing Character) ตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง หมายถึงตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะประจำตัวโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ไม่ว่าสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร มีลักษณะที่จำง่ายและเป็นแบบฉบับ เช่น เป็นคนดี หรือคนเลวอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มีลักษณะผสมของสองแบบ จึงไม่เหมือนลักษณะของบุคคลที่มีชีวิตจริง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Flat Character ส่วนตัวละครที่มีความเปลี่ยนแปลง หมายถึงตัวละครที่เปลี่ยนอุปนิสัยและพฤติกรรมไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมตามโครงเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้ตัวละครนั้นมีลักษณะคล้ายบุคคลที่มีชีวิตจริงมากกว่าตัวละครประเภทแรก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Round Character มักเป็นลักษณะของตัวละครสำคัญในเรื่อง^๑

จะเห็นว่า ตัวละครมีส่วนสำคัญและเป็นหัวใจของเรื่อง นวนิยายที่จะได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากนั้น ขึ้นอยู่กับผู้แต่งกำหนดตัวละครในเรื่องได้เหมาะสม ถ้าสร้างบุคลิก ลักษณะและอุปนิสัยใจคอของตัวละครได้สมจริงก็จะทำให้นวนิยายเรื่องนั้น ๆ มีคุณค่าแก่การอ่าน และผู้อ่านจดจำขึ้นใจหรือพูดติดปาก ดังเช่นที่ ม.จ.อากาศคำเถิง รหัสพัฒน สร้างวิสูตร ศุภลักษณ์ จากเรื่องละครแห่งชีวิต หรือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สร้าง "แม่พลอย" จาก

^๑ สุพรรณณี วราพร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย, หน้า ๕ - ๖.

เรื่องดีแมนคืน จนทำให้ผู้อ่านคิดว่า เป็นบุคคลจริง ๆ บางคนถึงกับกล่าวว่า วิสูตร คือตัว
ของผู้แต่งนั่นเอง

บทสนทนา

บทสนทนาช่วยในการแต่งหลายอย่าง เช่น ช่วยดำเนินเรื่อง ช่วยแสดงอุปนิสัย
ใจคอของตัวละคร บทสนทนาที่ดีควรเป็นคำพูดที่คนจริง ๆ ควรพูดกัน^๑ และควรมีคุณลักษณะ
ดังนี้

๑. ช่วยให้อ่านเรื่องคืบหน้าไป
๒. ช่วยให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น
๓. ช่วยให้เห็นสภาพสังคม ประเพณีวัฒนธรรม การศึกษา การปกครอง

สภาพเศรษฐกิจและอื่น ๆ

๔. ช่วยเสริมสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แก่ผู้อ่านโดยปริยาย
๕. ใช้ภาษาให้เหมาะกับฐานะบุรุษของตัวละครตัวนั้น ๆ
๖. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการสนทนา^๒

ฉาก

ลีโอ ฮามาลิเยน และเฟรดเคอริก อาร์ คาร์ล (Leo Hamalian and Frederick
R. Karl) ได้กล่าวว่า ฉากเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญของเรื่อง ผู้เขียนจะใช้ฉาก

^๑ เทือก กุสุมา ๗ อุษษา, "เรื่องอ่านเล่น หรือ...นวนิยายในวรรณคดีไทย,"
หน้า ๔๘.

^๒ สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, การเขียน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๒๒), หน้า ๑๒๖.

เพื่อบรรยายเหตุการณ์ในท้องเรื่องและบอกกับผู้อ่านว่า เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้นที่ไหน การบรรยายฉากจะต้องประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

๑. สภาพทางภูมิศาสตร์ที่เรื่องนั้นเกิดขึ้นอย่างละเอียด
๒. การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกในสังคมที่ตัวละครมีชีวิตอยู่ เช่นสังคมชนบทที่ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม ทุกคนจะขยันขันแข็ง ต้องทำงานหนัก และช่วยตัวเองทุกอย่าง เป็นต้น
๓. ระยะเวลาที่เกิดขึ้น โดยอ้างถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ฤดูกาลประจำปี
๔. สภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการนับถือศาสนา ศีลธรรมจรรยา ระดับสติปัญญา และสภาพทางอารมณ์โดยทั่วไป ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยและการดำรงชีวิตของตัวละครด้วย^๒

แนวคิดของเรื่อง (Theme) หรือสารัตถะของเรื่องหรือจุดมุ่งหมาย

ดีโอ ฮามาลิอัน และเฟรดเคอริค อาร์ คาร์ล (Leo Hamalian and Frederick R. Karl) กล่าวว่า เรื่องทุกเรื่องในนวนิยายจะต้องมีจุดมุ่งหมายเสมอ แต่ไม่มีเรื่องใดที่ผู้เขียนได้แสดงถึงจุดมุ่งหมายออกมาอย่างแจ่มแจ้ง แต่จะกล่าวถึงโดยผ่าน ลักษณะนิสัยของตัวละคร บรรยายฉากภายในเรื่อง ฉาก โกรงเรื่อง และเราจำเป็นต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของเรื่องให้ได้ เพราะถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เข้าใจส่วนอื่น ๆ ภายในเรื่องนั้น ๆ ได้^๓ นวนิยายที่ดีโดยทั่วไปนั้นจะมีแนวคิดเอกลีให้เห็นเด่นชัด เช่น

^๑ Leo Hamalian and Frederick R. Karl, The Shape of Fiction (New York: McGraw - Hill Book Company, 1967), p. 59.

^๒ ประทีป เหมือนนิต, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน, หน้า ๔๕.

^๓ Leo Hamalian and Frederick R. Karl, The Shape of Fiction, p. 323.

เรื่องละครแห่งชีวิต ของ ม.จ.อากาศคำแข็ง รฟพัฒนา แนวคิดเอกก็คือ ต้องการแสดงให้เห็นว่า "ชีวิตนี้คือละคร" ไม่มีสิ่งใดแน่นอน หรือเรื่องเงา ของโรสลาเรน ก็เพื่อให้เกิดความกลัวการประทุติชั่ว แล้วผู้เขียนก็วาดเค้าโครงเรื่องให้ตัวละครแสดงบทบาทเพื่อเสริมแนวคิดนั้นให้เด่นชัดขึ้น^๑

ประเภทของนวนิยาย

มานูเอล คอมรอฟ (Manuel Komroff) ใ้จำแนกนวนิยายตามเนื้อเรื่อง ออกเป็น ๑๕ ประเภท ดังนี้

๑. นวนิยายเชิงชีวประวัติ มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับตัวละครตัวหนึ่งที่เป็นตัวเอกในเรื่อง มักได้เค้าโครงจากบุคคลที่มีชีวิตจริง และกล่าวถึงตัวละครอื่นในฐานะเป็นตัวประกอบ
๒. นวนิยายสะท้อนสังคม มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสังคมส่วนใดส่วนหนึ่งในสมัยหนึ่ง
๓. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ในยุคสมัยต่าง ๆ นอกจากปัจจุบัน
๔. นวนิยายแสดงข้อคิด เป็นนวนิยายที่มุ่งแสดงความคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง
๕. จินตนิยาย เนื้อเรื่องประกอบด้วยเหตุการณ์น่าตื่นเต้น และสนุกสนาน อันเกิดจากจินตนาการของผู้ประพันธ์
๖. นวนิยายล้อเลียน แต่งขึ้นเพื่อเยาะเย้ย ล้อเลียน หรือเดียดสีประชดประชัน ความเลวร้ายและความยุ่งยากในสังคม

^๑ รัญจวน อินทรกำแหง, วรรณกรรมวิจารณ์ตอนที่ ๒, หน้า ๑๒๓.

๗. นวนิยายผจญภัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสำเร็จโดยไม่คาดหมาย แก้วเอก ประกอบด้วยเหตุการณ์อันตราย มีการต่อสู้ สตรี และความรัก

๘. ภาชุนิยาย และเรื่องลึกลับ เกี่ยวกับเรื่องคดีต่าง ๆ ที่ต้องมีการสืบสวน มีความลึกลับที่ของพิสูจน์

๙. นวนิยายลึกลับเหนือธรรมชาติ เป็นเรื่องภูตผีปีศาจ อภินิหารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พิสูจน์ไม่ได้

๑๐. นวนิยายเกี่ยวกับท้องถิ่น นวนิยายประเภทนี้มีแก่นสำคัญ คือสถานที่อันเป็นบ่อเกิดของเหตุการณ์และตัวละครในเรื่อง

๑๑. นวนิยายเป็นตอนต่อเนื่องกัน เป็นเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน แต่มีความสัมพันธ์กันด้วยการใช้ตัวละครชุดเดียวกัน

๑๒. นวนิยายผู้ร้ายผู้ดี คือ นวนิยายที่ตัวเอกเป็นคนสามัญหรือเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียในสายตาของคนทั่วไป เช่น พวกมิจฉาชีพ คนเสเพล มีเรื่องราวเป็นตอน ๆ แต่ต่อเนื่องกันโดยใช้ตัวละครชุดเดียวกัน

๑๓. นวนิยายเชิงจิตวิทยา เป็นเรื่องที่บรรยายความรู้สึกและจิตใจของตัวละครเอก ซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบและจากสภาพชีวิตในคานต่าง ๆ นวนิยายประเภทนี้มีพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่น่าคนเตนน้อย

๑๔. นวนิยายเชิงปัญหา เป็นเรื่องซึ่งแสดงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ความชั่วร้ายทางการเมือง ความเหลวแหลกในสังคม ความขัดแย้งระหว่างผิวและปัญหาชีวิตครอบครัว

๑๕. หนังสือนิยาย เป็นเรื่องเบาสมอง มุ่งให้ความบันเทิงเป็นสำคัญ

Manuel Komroff, How to Write a Novel (Boston: The Writer, 1950) อ้างถึงใน สุพรรณี วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย, หน้า ๔ . ๑๐.

เปลื้อง ๗ นคร ไค้แบ่งนวนิยายโดยถือแนวเขียนเป็นหลักตามแนวของ เปอร์ซี มาร์ก เป็น ๓ อย่างคือ

๑. นวนิยายชนิดผูกเรื่อง (Plot Novel) หัวใจของเรื่องต้องมีเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นมาก ๆ การดำเนินเรื่องต้องมี action คือต้องมีเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหว นวนิยายจะดำเนินเรื่องโดยไขว่จากเพียงแห่งเดียว และมีเหตุการณ์อย่างเดียวกันใด

๒. นวนิยายเรียลลิสต์ (Realism) คือ นวนิยายที่เผยความเป็นจริงของชีวิต ความมุ่งหมายแห่งการเขียน ก็คือการแสดงความ เป็นไปของชีวิตตามความเป็นจริง และละเอียดถี่ถ้วนที่สุดที่จะเป็นไปได้ นวนิยายชนิดนี้ไม่ต้องผูกเรื่อง เพราะเท่ากับเป็นการบรรยายชีวิตของบุคคลคนใดคนหนึ่ง ในการพรรณานาจากหรือบุคคล ผู้เขียนจะไม่เติมเติมอะไรเลย นอกจากหยิบเอาความเป็นจริงแห่งหนึ่งแง่ใดของชีวิตมาตีแผ่แก่ผู้อ่าน

๓. นวนิยายแนวจิตวิทยา (Psychological Novel) นวนิยายชนิดนี้เขียนยาก และไม่มีเทคนิคโดยเฉพาะ ถ้าได้อ่านนวนิยายนี้ จะเห็นว่า ไม่ค่อยมี action หรือเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น แต่จะแลเห็นการระบายจิตใจของตัวละครให้เราเห็นว่าเขามีความทุกข์ทรมาณอย่างไร มีความกลัว ความไม่ใฝ่ฝัน ความหวัง ความแปรปรวนไปตามวิถีชีวิตอย่างไรบ้าง ตัวละครจะพบกับชีวิตในแง่ต่าง ๆ เหตุการณ์นั้น ๆ กระทบกระเทือนความรู้สึกของเขา ความรู้สึกนั้นระบายออกมา และดูเหมือนว่าตัวละครอาจจะได้ทำอะไรที่น่าตื่นเต้นสักอย่างหนึ่ง แต่การกระทำอันนั้นมิได้เกิดขึ้น มันเป็นเพียงศึกภายในหัวใจซึ่งเปิดออกมาให้เราเห็น เรื่องชนิดนี้ เขียนยาก และอ่านเอาสนุกก็ไม่ค่อยได้

โพลิน รุ่งรัตน์ ได้กล่าวถึงลักษณะของงานวรรณกรรมซึ่งรวมทั้งนวนิยายด้วย โดยแบ่งออกเป็น ๓ แบบคือ

๑ เปลื้อง ๗ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์, หน้า ๕๔-๕๘.

๑. แบบสนองอารมณ์ หรือแบบดอกไม้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

๑.๑ แบบดอกไม้หอม ไต่แกงงานวรรณกรรมที่เน้นไปในทางเสริมสร้างอารมณ์ทั้งใจทุกด้าน ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้อ่าน อาจสอดแทรกเนื้อหาสาระความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ งานประเภทนี้มีผู้อ่านเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะเยาวชนจะพึงใจเป็นพิเศษ เนื่องจากยังอยู่ในวัยที่มีอารมณ์แรง เช่น เรื่องแนวขนาน ของนันทนา วีระชน เทวาพาคูณิน ของ นน รัตน์คุปต์

๑.๒ แบบดอกไม้เป็นพิษ จะมีลักษณะสนองอารมณ์ส่วนตัวของผู้เขียนอย่างเห็นได้ชัด ผู้เขียนงานลักษณะนี้จะขาดวิจาร์ณญาณ และสติอันพึงมี เพื่อศิลาบรรณหรือคุณความดีของประชาชนไปเสีย

๒. แบบสะท้อนภาพ หรือแบบกระจกเงา เป็นงานวรรณกรรมที่สะท้อนสภาพการดำรงชีวิตของคนในสังคม เช่น ดีแผ่นดิน ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช รมจักร ของ หมยงค์ บางครั้งนักเขียนอาจสะท้อนภาพออกมาโดยความรู้สึกและจิตสำนึกที่หยั่งของเหตุนุญ โดยมีลักษณะทางประวัติศาสตร์ไม่แนวมชัด เช่น ในฝัน ของ โรสสุภาเรณู หรือสะท้อนภาพของชนชั้นสูงที่ล่มสลายแล้วควยความยกย่องเหตุนุญในชาติกำเนิดอันสูงส่ง เช่น เกียรติราษฎร์ ของ โสภาค สุวรรณ หรือเรื่องความลับบนแหลมไซไน ของผู้เขียนคนเดียวกัน หรืออาจสะท้อนภาพในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น สะท้อนภาพของชนชั้นกลาง ฯลฯ

๓. แบบขำหรือโคมไฟ เป็นงานวรรณกรรมที่มีน้อยที่สุดในกระบวนวรรณกรรมสามแบบ เป็นแนวความคิดที่ชี้ให้เห็นทางนำไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า?

แนวในการพิจารณาวินิยาย

นวนิยายทุกเรื่องจะมีลักษณะบางอย่างที่เหมือนกัน และมีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกันออกไป ดังที่ ม.ล.ศุภ ชุมสาย ไค้กล่าววว่า สิ่งที่มีผิดแผกแตกต่างกันไประหว่างนวนิยาย

ไพสิน รุ่งรัตน์, "ลักษณะสามแบบของงานวรรณกรรม," โลกหนังสือ ๑ (ตุลาคม ๒๕๒๓): -๒๑ - ๒๔.

หลายหมื่นหลายแสนเรื่องนั้นก็คือ เนื้อเรื่อง รายละเอียดต่าง ๆ ที่ดวงผู้อ่านให้เห็นเป็น
ลึกลับ และภาษาที่เสียดแทงเนื้อเรื่อง และรายละเอียดเหล่านั้น แต่สิ่งที่เหมือนกันในนวนิยาย
ทุกเรื่องคือธรรมชาติศาสตร์ของคน หรือ Human element โดยเฉพาะภาวะอารมณ์
ของคน แม้ในนวนิยายที่มีตัวละครเป็นสัตว์ เช่น จิ้งจก อิงอ่าง หมัด สุนัข ลิง สัตว์เหล่านี้
นั้นก็ถูกเสกสรรปั้นแต่งให้มีชีวิตจิตใจเยี่ยงคน^๑

นักเขียนอาจเขียนเรื่องขึ้นมาจากจินตนาการของตนเอง หรือเขียนจากประสบ
การณ์ความรู้ที่ตนเองเคยประสบก็ได้ นวนิยายที่นักเขียนถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ออกมา
จากประสบการณ์ของตนเองย่อมเป็นภาพที่แจ่มชัดในความรู้สึกของผู้อ่าน ดังเช่น รัชฎวจน
อินทรกำแหง ไค้กล่าวถึง เรียบเอง นักเขียนที่มีความสามารถในการเขียนคนหนึ่งของไทย
โดยเฉพาะเรื่อง "หุ่ยมหาราช" ซึ่งเป็นหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ไ้ว่า เรียบเองสร้างฉากในเรื่องหุ่ยมหาราชให้ผู้อ่านได้มองเห็นอย่างแจ่มกระจ
แจ้ง ไม่ว่าจะเป็นฉากท่าหน้า ฉากสำน้ำปิงในยามล่องแพ หรือในยามต่อสู้กับโจรผู้ร้าย ฉาก
บ้านเรือนชาวคลองสวนหมากยามอุคมสมบูรณ์ และในยามอ้างว้างว่างเปล่า เหตุผลที่การ
สร้างฉากของเรียบเองโดดเด่นก็เพราะเป็นฉากที่เรียบเองได้เคยประสบและมีส่วนร่วมอยู่
ในฉากนั้น ๆ ด้วย ในชีวิตจริงของผู้เขียน^๒

ในการเขียนนวนิยายนักเขียนจะไม่ละเว้นการบรรยายสภาพของสังคมในสมัยนั้น ๆ
ด้วย พมยงค์ ไค้กล่าวว่า สังคมเป็นอย่างไร นักเขียนก็จะบรรยายว่าสังคมเป็นอย่างไร พูด
กันง่าย ๆ อย่างสมัยของคอกไม้สด สังคมของคนในยุคนั้น คุณหลวง คุณพระนวนิยายในยุค
นั้น พระเอกเป็นคุณหลวง พ่อแกลงก็เป็นคุณพระ พอมาถึงปัจจุบันนี้สังคมนั้นเปลี่ยนไป^๓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ ม.ล. ตูย์ ชุมสาย, วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา, หน้า ๑๐๖ - ๑๐๗.

^๒ รัชฎวจน อินทรกำแหง, "วรรณกรรมวิจารณ์," ลลนา ๗๐ (ปีที่หลัง พฤศจิกายน
๒๕๑๘): ๑๐๘.

^๓ วันสุข, "ลลนาคพบพมยงค์," ลลนา ๗๐ (ปีที่หลัง พฤศจิกายน ๒๕๑๘): ๖๕-๖๖.

เมื่อนวนิยายแต่ละเรื่องมีที่มาและความเป็นไปจากสาเหตุต่าง ๆ กัน จึงควรศึกษา
แนวในการพิจารณานวนิยาย ดังนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ์ กล่าวถึงวิธีการพิจารณานวนิยายไว้ ซึ่งผู้วิจัยขอ สรุป ดังนี้

๑. แนวคิด ผู้ที่จะพิจารณาแนวคิดจะต้องมีประสบการณ์พอสมควร นอกจากนั้น
เราจะพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่องใดก็ตามเมื่อได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ จบแล้ว และนัก
วิจารณ์หรือนักศึกษาวรรณคดีคนหนึ่งอาจวินิจฉัยว่า แนวคิดของเรื่องหนึ่งคืออย่างหนึ่ง และ
นักวิจารณ์คนหนึ่งก็วินิจฉัยว่าแนวคิดของเรื่องนี้ คืออย่างนั้นอย่างนี้ไปอีกอย่างหนึ่ง

๒. โครงเรื่อง เช่น รามเกียรติ์ ฉบับของชาติต่าง ๆ ใช้โครงเรื่องเดียวกัน
แต่เนื้อเรื่องผิดกันไป

๓. เนื้อเรื่อง พิจารณาการดำเนินเรื่องซึ่งอาจจะดำเนินตามปฏิทินธรรมชาติ
เริ่มจากเด็กหนุ่มสาว แล้วแก่, กล่าวถึงปัจจัยม้วยของตัวละครแล้วย้อนกลับไปเล่าถึงปฐมวัย,
ดำเนินเรื่องสลับไปมา หรือกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่ ซึ่งการดำเนินเรื่องดังกล่าว
นี้ ควรพิจารณาว่ามีผลต่อวรรณกรรมอย่างไร เช่น ทำให้น่าสนใจขึ้น หรือทำให้ยากแก่ผู้อ่าน
เป็นต้น นอกจากนี้จะพิจารณาการดำเนินเรื่องแล้วยังคงพิจารณาว่าผู้แต่งบรรยายเรื่องเอง
หรือให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งบรรยายให้อีกตัวหนึ่งฟัง หรือให้ตัวหนึ่งเขียนจดหมายถึงอีกตัวหนึ่ง

๔. ตัวละคร ในการพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละคร ควรตั้งแนวดังนี้ ตัวละคร
ตัวไหนสำคัญแก่นเนื้อเรื่อง หรือเอกความคิดเห็นและปรัชญาของผู้ประพันธ์ มีตัวละครตัวไหนใน
เรื่องนั้นทำให้เนื้อเรื่องมีรสขึ้นในทางใด ตัวใดควรถือเป็นตัวเอก เกี่ยวเนื่องกับชื่อเรื่อง
หรือไม่ เกี่ยวเนื่องกับปรัชญาของผู้ประพันธ์มากกว่า หรือน้อยกว่าตัวที่ไม่น่าถือว่าเป็นตัวเอก
 ฯลฯ

๕. ทรศนะ หรือปรัชญาของผู้ประพันธ์ ในการพิจารณาทรศนะของนักประพันธ์
เราอาจพิจารณาจากคำพูดของตัวละคร จากวิธีการที่นักประพันธ์บรรยายแสดงความคิดนึก
ของตนเองออกมาตรง ๆ หรืออาจแฝงไว้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ

๕. ฉาก นวนิยายบางเรื่องอาศัยฉากเป็นเนื้อเรื่อง เช่น สี่แผ่นดิน ถ้าในเรื่องนั้นไม่ใช่เหตุการณ์ในรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลต่อ ๆ มาเป็นฉาก ก็อาจไม่มีเนื้อเรื่องเลยก็ได้ เพราะนักประพันธ์ตั้งใจแสดงถึงชีวิตของคนกลุ่มหนึ่ง ไม่ใคร่ตั้งใจจะแสดงเรื่องอื่น

๘. ส่วนภาษา ผู้อ่านอาจสังเกตเห็นว่าในหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ มีการพรรณนามากกว่าบรรยายหรือกดับกัน หรือว่าผู้ประพันธ์นิยมใช้สำนวนของตัวละคร เป็นกลวิธีดำเนินเรื่อง^๑

นอกจากนี้ รัชจวน อินทรกำแหง ได้ให้แนวในการพิจารณานวนิยาย สรุปได้คือ โครงเรื่องและเนื้อเรื่องควรมีความสมจริง โครงเรื่องที่ควรจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุการณ์ในเรื่องและระหว่างบุคคลในเรื่อง หรืออาจมีข้อขัดแย้งที่ชวนให้ผู้อ่านสนใจ พิจารณาวิถีในการดำเนินเรื่องซึ่งมีอยู่หลายแบบ เช่น ดำเนินเรื่องตามลำดับ ปฏิทินชีวิต ดำเนินเรื่องย้อนตน ดำเนินเรื่องสลับไปมา สำหรับตัวละครควรพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละคร บทสนทนาของตัวละครซึ่งควรมีความสมจริง บทสนทนาควรจะมีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องและช่วยให้เรื่องน่าอ่าน ฉากจะต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องช่วยสร้างบรรยากาศ และจะต้องถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง สวรรค์ของเรื่องใดแก่ แนวคิด ทักษะ หรือเจตนาบางอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้แต่งที่ของการสื่อสารมาถึงผู้อ่าน นอกจากนี้จะต้องพิจารณาส่วนภาษาวาเหมาะแก่กับเนื้อเรื่อง และมีส่วนช่วยให้เรื่องดีเด่นขึ้น^๒

การพิจารณานวนิยายแต่ละเรื่องจะต้องอาศัยแนวในการพิจารณาที่มีผู้เขียนเอาไว้ โดยให้แนวเหล่านั้นพิจารณาหนังสือนวนิยายที่อ่านว่ามีคุณค่าพอเพียงสำหรับจะคัดเลือก และนำมาให้นักเรียนได้อ่านประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยหรือไม่ เพียงใด เพราะนวนิยาย

^๑ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "แนะแนวทางอ่านนวนิยาย," หน้า ๒๕ - ๓๒.

^๒ รัชจวน อินทรกำแหง, สมพันธ์ุ เลขาพันธ์ุและประทีป วาทิกหินกร, การอ่านและพิจารณาหนังสือ, หน้า ๕๔ - ๖๕.

ไทยในปัจจุบันที่เขียนเพื่อเด็กวัยรุ่นยังมีน้อย ถ้าได้พิจารณานวนิยายสำหรับผู้ใหญ่เรื่องใดที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะชักชวนให้นักเรียนอ่านได้ก็จะเกิดประโยชน์สำหรับนักเรียนในค่านที่นักเรียนมีหนังสืออ่านมากขึ้น และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยอาศัยห้องสมุดของโรงเรียนเป็นสื่อหนังสือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบ รวมทั้งการอ่านหนังสือประเภทนวนิยายของครูและนักเรียน มีดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ นิทยา บุญสิงห์ ได้ทำการศึกษาความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ต่อเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย โดยส่งแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓๐๐ คน ผลการวิจัยพบว่า ในค่านนวนิยาย นักเรียนสนใจอ่านหนังสือประเภทนวนิยายมาก สาเหตุที่นวนิยายได้รับความสนใจจากนักเรียนเป็นจำนวนมากนี้ มีข้อที่น่าสนใจปรากฏอยู่หลายประการ เช่น นักเรียนหาอ่านหนังสือประเภทนี้ได้ง่าย เพราะมีบริการให้อ่านตามห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดสาธารณะ และมีร้านจำหน่ายหนังสือเป็นจำนวนมากที่เปิดบริการให้เขาหนังสือไปอ่านในราคาไม่สูงนักพอที่นักเรียนจะหาอ่านได้ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในวงการภาพยนตร์ได้นำนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในกลุ่มผู้อ่านมาสร้างเป็นภาพยนตร์ จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะติดตามอ่านนวนิยายเรื่องนั้น ๆ และยังสามารถนำนวนิยายไปดัดแปลงเป็นบทละครวิทยุออกอากาศแพร่หลายทั่วไปอีกด้วย

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จีรี เป็ลียนสมัย ได้ทำการศึกษาวิจัยนวนิยายที่เหมาะสมในการใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบระดับมัธยมศึกษาในทัศนะของครูภาษาไทย โดยส่งแบบสอบถามกับครู จากโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง ๕๒ แห่ง จำนวน ๓๒๐ คน ผู้วิจัยได้นำ

^๑ นิทยา บุญสิงห์, "ความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ต่อเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย" (ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๑๗).

รายชื่อหนังสือนวนิยายจำนวน ๑๕๖ เรื่อง มาให้ครูเลือกตอบว่าในระดับมัธยมต้นมีนวนิยาย
เรื่องใดบ้างที่ครูคิดว่าเหมาะสมสำหรับนักเรียน ปรากฏว่า ในจำนวนนวนิยาย ๑๕๖ เรื่อง
ครูเลือกไว้ทั้งหมด ๒๑ เรื่อง และเรื่องที่เด่น ๆ ที่ครูเลือกอ่านมากได้แก่เรื่อง นิกกับพิม
ของ ว.ณ ประมวลมารค ล่องไพร ของน้อย อินทนนท์ จอนกัณฑ์แคง ของ ก.สยามานนท์
ผู้ใหญ่ดีกับนางมา ของ กาญจนา นาคนันท์ ครูไหวใจร้าย ของผกาวดี อุตตโมทย์ เจ้าสาว
ของอานนท์ ของ ว.ณ ประมวลมารค คณิงนิจ ของกาญจนา นาคนันท์ คุณครูอินทิตรา ของ
ก.สุรางคนางค์ คุณครูคนใหม่ ของ พร น้ำเพชร ดวงใจ ของ ชิม วีระไวทยะ และเด็ก-
บ้านสวน ของ พ.เนตรรังษี ฯลฯ สำหรับเรื่อง นิกกับพิม ครูผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเหมาะ
สมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๓๑ จากความถี่ ๑๒๑^๑

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ยูพา โชติเกียรติ ได้ทำการวิจัยความนิยมอ่านวรรณกรรมร่วมสมัย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้ศึกษาและวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมประเภ
ต่าง ๆ ที่เกิดหลังรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปัจจุบัน อันได้แก่
นวนิยายเรื่องสั้น บทความ สารคดี บทร้อยกรอง และกวีนิพนธ์ ที่มีต่อการศึกษาของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาความสนใจและความนิยมอ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ
ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และ ปีที่ ๕
ในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ใน
ภาคการศึกษา ๑ ในโรงเรียน ๒ แห่ง เป็นนักเรียนชาย ๓๒๔ คน นักเรียนหญิง ๒๖๔ คน
โดยใช้แบบสอบถาม ปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงนิยมอ่านวรรณกรรมร่วมสมัย
ทุกประเภท นักเรียนชายนิยมอ่านวรรณกรรมประเภทสารคดี บทความ เรื่องสั้น นักเรียนหญิง
นิยมอ่านนวนิยาย เรื่องสั้น และเรื่องแปล นักเรียนชายชอบอ่านนวนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ

^๑ จีวี เป็ลียนสมัย, "นวนิยายที่เหมาะสมในการใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบระดับ
มัธยมศึกษาในทัศนะของครูภาษาไทย" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรี-
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๘).

วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร การณัญญา และเรื่องตลกขบขัน นักเรียนหญิงชอบอ่านเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ พงศาวดาร วิทยาศาสตร์ และจิตวิทยา นักเรียนชายและหญิงมีความเห็นว่าคุณค่าที่ไต่จากกรอานวรรณกรรมประเภทเรื่งรมย์ คือการมอดลายอารมณ์และให้ความเพลิดเพลินเป็นอันดับ ๑ ให้แง่คิดและคติชีวิตเป็นอันดับ ๒ และเป็นกาเสริมสร้างนิสัยให้รักการอ่านเป็นอันดับ ๓ นักเรียนทั้งชายและหญิงมีความเห็นว่าวรรณกรรมประเภทเรื่งรมย์ให้ประโยชน์ในคานการศึกษา คือให้สติปัญญา ปรัชญาชีวิต ภาษา และวัฒนธรรมประเพณี นวนิยายที่นักเรียนชายชอบมากที่สุด คือเรื่อง "พล นิกร กิมหงวน" รองลงมา คือ "ผู้ชนะสิบทิศ" และ "เพชรพระอุมา" นักเรียนหญิงชอบเรื่อง "กุกรรม" มากที่สุด รองลงมาคือ "ชาวอนกนา" และ "ตะวันตกดิน" นักประพันธ์ที่นักเรียนชายชอบมากที่สุด คือ พ.ต.ท.ประชา พูนวิวัฒน์ รองลงมาคือ "ทมยันตี" และ สุวรรณี สุคนธา ส่วนนักเรียนหญิงชอบ "ทมยันตี" มากที่สุด รองลงมาคือ สุวรรณี สุคนธา และกฤษณา อโศกสิน และนักเรียนต้องการใ้หน้าวรรณกรรมรวมสมัยบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตรการเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ อมรา เทศกรณ ไ้ทำการวิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิเคราะห์นวนิยาย ๓ เรื่อง ที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คือเรื่องอุดมการบนเส้นขนาน กองทัพธรรม พุ่ยมหาราช และไ้สอบถามความคิดเห็นจากกรู ๓๐ คน ที่สอนวรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๘ นักเรียน ๓๐๐ คน โดยใ้นักเรียน ๑๐๐ คน ตอนนวนิยาย ๑ เรื่อง ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับ ม.ศ.๔ จากโรงเรียนสตรี ๒๕ คน โรงเรียนชาย ๒๕ คน โรงเรียนสหศึกษาในกรุงเทพฯ ๒๕ คน โรงเรียนสหศึกษาในต่างจังหวัด ๒๕ คน ปรากฏว่าผลจากแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของกรูสรุปไ้ได้ว่า ในการพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนกรูส่วนใหญ่ต้องการใ้กรูในหมวดวิชาภาษาไทยของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาเลือกตามความเหมาะสม กรูกคิดว่า "พู่ยมหาราช" เป็นเรื่องที่เหมาะสมใ้นักเรียนอ่านมากที่สุด ในการพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลา กรูส่วนใหญ่ใ้นักเรียนเลือกอ่านเองตามที่กรูวิชาการ

ยุพลา โชติเกียรติ, "ความนิยมวานวรรณกรรมรวมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้นักเรียนอ่านหนังสือประเภท สารคดีเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ในการอ่านหนังสือนวนิยายที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ครูสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความสนใจและชอบปานกลาง ในด้านวิธีสอน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีแนะแนวทางการอ่านโดยวิธีเล่าเรื่องย่อ และเน้นตอนที่น่าดึงดูดยิ่งและน่าสนใจ ปัญหา ในด้านการสอนอ่านหนังสือนอกเวลาที่ครูพบมากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีหนังสืออ่าน ในการอ่านนวนิยายครูก็คิดว่าประโยชน์ที่นักเรียนควรจะได้รับมากที่สุดคือ แนวทางในการดำเนินชีวิต ครูวัดผลการอ่านหนังสือนอกเวลาโดยวัดผลจากการเขียนรายงานของนักเรียน และทักษะที่ครูเน้นมากที่สุดในการวัดผลการอ่านหนังสือนอกเวลา คือ ทักษะการนำไปใช้ สำหรับการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทั้งหมด ๓๐๐ คน สรุปว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้นและต้องการให้ใช้หนังสือประเภทเรื่องสั้นเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ในการพิจารณานหนังสืออ่านนอกเวลา นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเลือกอ่านเอง โดยอยู่ในความเห็นชอบของครูผู้สอนวรรณคดี นักเรียนที่ตอบว่าชอบหนังสือนวนิยายที่ได้อ่านเป็นหนังสือนอกเวลามีจำนวนร้อยละ ๔๑.๐๐ นักเรียนที่ไม่ชอบอ่านมีจำนวนร้อยละ ๓๑.๖๖ นักเรียนที่คิดว่าถ้ามีเวลาว่างจะอ่านซ้ำอีกมีจำนวนร้อยละ ๒๖.๖๖ นักเรียนที่คิดว่าจะไม่อ่านซ้ำมีจำนวนร้อยละ ๙๓.๓๓ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าการอ่านนวนิยายแต่ละเล่ม ควรจะทราบประวัติผู้แต่ง และทราบจุดมุ่งหมายในการแต่ง และในการอ่านหนังสือ สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นพิเศษ คือ คติธรรมคำสอน และแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่นักเรียนจะได้รับจากการอ่าน^๑

ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ปทุม พงษ์สุชาติ ได้ทำการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชา ประวัติวรรณคดีประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่สอนวิชาประวัติวรรณคดี (พ.๐๖๑ - ๐๖๒) อยู่ในปีการศึกษา ๒๕๒๐ จำนวน ๕๐ คน

^๑ อมรา เทสภรณ์, "การวิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

เป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ๔๑ โรงเรียน และครูโรงเรียนราษฎร์ ๕ โรงเรียน โดยให้แบบสอบถาม ผลของการวิจัยปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนให้หนังสืออ่านประกอบวิชาประวัติศาสตร์ ๒ เล่ม ที่ผู้วิจัยเลือกมาวิเคราะห์ ซึ่งได้แก่ หนังสืออุเทศวิชาภาษาไทย ประวัติวรรณคดี ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือประวัติวรรณคดี (ท.๐๖๑ - ๐๖๒) ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสนีย์ วิลาวรรณ ครูอาจารย์เกือบทุกคนเลือกหนังสืออ่านประกอบเอง และทุกคนเลือกเพราะพิจารณาแล้วว่ามีคุณภาพดี หนังสือที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง ๒ เล่ม มีจุดประสงค์และเนื้อเรื่องตรงกับหลักสูตร เนื้อเรื่องมีความยากง่ายกำลังดีเหมาะสมกับความรู้ของนักเรียน บางเรื่องไม่ทันสมัยและบางแห่งเขียนผิดไปจากความเป็นจริง ตัวอย่างหรือคำประพันธ์ที่ยกมาประกอบบางเรื่องที่ยกมามากเกินไป บางเรื่องก็ยกมาน้อยเกินไป ผู้เขียนละเอียดไม่เขียนถึงหลักฐานในวรรณคดีบางเรื่องทำให้เนื้อเรื่องขาดเหตุผล เนื้อเรื่องและวิธีการเขียนได้ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีทัศนคติที่ดีต่อเอกลักษณ์ของชาติ เนื้อหาในเล่มส่วนมากเน้นทักษะการจำเท่านั้น เกี่ยวกับรูปเล่มของหนังสือ สภาพปกไม่ดึงดูดความสนใจ กระดาษใช้โคมมาตรฐาน การเย็บเล่มไม่แข็งแรง ภาพประกอบในหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการมีขนาดเล็กเกินไป ส่วนหนังสือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสนีย์ วิลาวรรณไม่มีภาพประกอบเลย แบบฝึกหัดเมื่อจบวรรณคดีแต่ละบทมีปริมาณน้อย

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้เสนอมานี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าหนังสืออ่านประกอบมีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอน ซึ่งทั้งครูและนักเรียนจะต้องให้ความสนใจและติดตามอ่านเพื่อความก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้ครูก็จะต้องคอยชี้แนะ และปลุกฝังนิสัยในการอ่านของนักเรียนให้มากขึ้น

^๑ ปทุม พงษ์สุชาติ, "การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาประวัติศาสตร์ ๒ เล่ม มัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑).